

Sygn. akt V U 346/22

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 września 2022 r.

**Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w następującym składzie:**

Przewodniczący: Sędzia Urszula Sipińska-Sęk

Protokolant: st. sekr. sądowy Zofia Aleksandrowicz

po rozpoznaniu w dniu 29 września 2022 r. w Piotrkowie Trybunalskim

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z wniosku B. G.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

o składki na ubezpieczenie społeczne

na skutek odwołania B. G.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

z dnia 7 kwietnia 2022 r.

zmienia zaskarżoną decyzję i stwierdza, że B. G. nie jest dłużnikiem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Solidarnościowy oraz Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za okres od listopada 2020 roku do maja 2021 roku na dzień 7 kwietnia 2022 roku,

Sygn. akt VU 346/22

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 7 kwietnia 2022 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. stwierdził, że B. G. jest dłużnikiem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Solidarnościowy oraz Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych oraz odsetek za zwłokę od tych składek naliczonych na dzień wydania decyzji w łącznej wysokości 165 051, 85 zł., w tym

- z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne za okres od listopada 2020r. do maja 2021r.- 110 448,09 zł. oraz z tytułu odsetek za zwłokę 9 457zł.,

- z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne za okres od listopada 2020r. do maja 2021r.-32 604,68zł. oraz z tytułu odsetek za zwłokę 2 799 zł.;

- z tytułu składek na Fundusz Pracy, Fundusz Solidarnościowy oraz Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za okres od listopada 2020r. do maja 2021r.- 8 976,08zł. oraz z tytułu odsetek za zwłokę 767zł.;

W odwołaniu skarżąca podniosła, że zadłużenie z tytułu składek za okres od listopada 2020 roku do maja 2021 roku na podstawie umowy z lutego 2022 roku zostało jej rozłożone przez ZUS na raty, które spłaca zgodnie z harmonogramem. Dlatego nie rozumie kolejnych wyliczeń i decyzji ZUS z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenie społeczne wszczętych po zawarciu umowy z 17 lutego 2022 roku.

Organ rentowy w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie. ZUS przyznał, że w dniu 21 lutego 2022 roku zawarł ze skarżącą umowę o rozłożenie na raty należności z tytułu składek za okres od listopada 2020 roku do maja 2021 roku. Nie mniej zdaniem ZUS zawarcie umowy ratalnej nie wyłącza możliwości wydania decyzji określającej wysokość zadłużenia w celu ustanowienia zabezpieczenia hipotecznego na nieruchomości na podstawie art. 26 ust 2, 3 i 3a ustawy systemowej, gdyż do czasu uregulowania zobowiązania skarżąca pozostaje dłużnikiem wobec ZUS.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 21 lutego 2022 roku. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. zawarł z B. G. umowę o rozłożenie na raty należności z tytułu składek na FUS, FUZ, FP i FGŚP za okres od **listopada 2020 roku** do maja 2021 roku w łącznej wysokości 171 039,52zł.

B. G. zobowiązała się do opłacenia poszczególnych rat należności składek w terminie i wysokości wynikających z ustalonego w ust 3 § 4 umowy harmonogramu tj. w 34 miesięcznych ratach, płatnych od lutego 2022 roku do listopada 2024 roku w wysokości po 5030zł. miesięcznie 33 raty i 5049,52zł. ostatnia 34 rata. Raty miały być płatne co do zasady do 18 dnia każdego miesiąca, za wyjątkiem raty 3, 8, 11, 17, 25, 31- płatnych do 19 dnia miesiąca oraz 5, 13, 14, 22, 28 – płatnych do 20 dnia miesiąca.

W § 5 umowy ZUS jako wierzyciel zobowiązał się do niewszczyniania i niewznawiania postępowań egzekucyjnych przez okres obowiązywania umowy w stosunku do należności z tytułu składek objętych umową.

W § 6 umowy stwierdzono, że zawarcie umowy powoduje, iż bieg terminu przedawnienia należności z tytułu składek objętych niniejszą umową ulega zawieszeniu od dnia zawarcia umowy do dnia płatności ostatniej raty określonej w harmonogramie spłat.

W § 7 umowy stwierdzono, że rozwiązanie umowy o rozłożenie na raty należności z tytułu składek następuje m.in. w przypadku, gdy dłużnik:

- nie opłacił rat wynikających z harmonogramu spłaty lub opłacił raty po terminie lub w częściowej wysokości;
- nie wywiązał się z obowiązku zapłaty składek bieżących

Po rozwiązaniu umowy, należności z tytułu składek stają się wymagalne wraz z odsetkami za zwłokę i podlegają ściąganiu w trybie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji lub egzekucji sądowej.

(dowód: umowa z 21 lutego 2022 roku – 2-7 akt)

W dniu 10 lutego 2022 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. wszczął z urzędu postępowanie w sprawie określenia należności płatnika z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Solidarnościowy oraz Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za okres od listopada 2020 roku do maja 2021 roku.

(dowód: pismo z 10.02.2022 roku – k. 2 akt ZUS, załącznik – k. 3 akt ZUS)

W dniu 17 marca 2022 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. zakończył postępowanie w sprawie określenia należności płatnika z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Solidarnościowy oraz Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za okres od listopada 2020 roku do maja 2021 roku.

(dowód: pismo z 17.03.2022 roku – k. 5 akt ZUS)

Płatnik do dnia wydania zaskarżonych decyzji, spłacał na rzecz ZUS zaległe składki za okres od listopada 2020 roku do maja 2021 roku w terminach i w wysokości wynikającej z harmonogramu spłat (okoliczność bezsporna)

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Odwołanie zasługuje na uwzględnienie.

Bezspornym w sprawie jest, że skarżąca jako płatnik składek była zobowiązana uiszczać na rzecz ZUS składki na ubezpieczenia społeczne, zdrowotne, Fundusz Pracy, Fundusz Solidarnościowy oraz Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych (art. 46 ust 1 ustawy systemowej)

W będącej przedmiotem osądu sprawie płatnik nie kwestionował zasady opłacania składek ani wysokości składek na ubezpieczenia społeczne, zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Solidarnościowy oraz Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za okres od listopada 2020 roku do maja 2021 roku.

Spór sprowadzał się jedynie do ustalenia, czy z tytułu w/w należności składkowych płatnik jest dłużnikiem ZUS. Płatnik podniósł bowiem, że z uwagi na zawarcie z ZUS umów o rozłożenie na raty należności składkowych za okres od grudnia 2020 roku do lipca 2021 roku i wywiązywania się przez skarżącego z tych umów tj. spłacania w terminie i w wysokości objętej harmonogramem poszczególnych rat składkowych, ZUS nie miał podstaw do wydania zaskarżonej decyzji ustalającej wymiar zadłużenia składkowego celem ustanowienia hipoteki na nieruchomości dla zabezpieczenia w/w należności.

Z kolei ZUS twierdził, że rozłożenie zaległości składkowych na raty, nie stoi na przeszkodzie ustaleniu zadłużenia płatnika z tego tytułu na podstawie art. 83 ust 1 w zw. z art. 46 ust 1 ustawy systemowej, celem zabezpieczenia należności z tytułu składek.

Stanowisko ZUS nie jest trafne. Należy przypomnieć, że ZUS wyraził zgodę płatnikowi na spłatę należności z tytułu składek za okres od listopada 2020 roku do maja 2021 roku w drodze umów zawartych w trybie art. 29 ust 1 ustawy systemowej.

Zgodnie z tym przepisem ze względów gospodarczych lub innych przyczyn zasługujących na uwzględnienie Zakład może na wniosek dłużnika odroczyć termin płatności należności z tytułu składek oraz rozłożyć należność na raty, uwzględniając możliwości płatnicze dłużnika oraz stan finansów ubezpieczeń społecznych.

W niniejszej sprawie została zawarta umowa dotycząca rozłożenia spłaty zaległości na raty. Rozłożenie zaległych składek na raty powoduje, iż wydłużeniu ulega termin ich spłaty, do dnia określonego w umowie o rozłożenie na raty. Wykładnia systemowa art. 29 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych prowadzi bowiem do przyjęcia, iż skoro ustawodawca dopuścił spłatę zaległości z tytułu składek w terminach ustalonych przez ZUS w umowie ratalnej, to tym samym kwota zaległości nie jest wymagalna przed nadejściem umówionych terminów, natomiast staje się wymagalna dopiero w sytuacji, gdy dłużnik nie spłaci rat w terminach ustalonych przez ZUS (art. 29 ust. 3 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych) (tak por wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z 15 lutego 2018 roku VSA/Wa 480/17 oraz wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 2 lutego 2022 r. III FSK 269/21).

Objęcie zadłużenia składkowego płatnika układem ratalnym powoduje ustalenie nowych terminów płatności tych składek. Oznacza to, że do dnia nadejścia terminu płatności raty składkowej, wynikającego z umów o rozłożenie na raty (terminy określone w harmonogramach spłat), płatnik nie ma nieopłaconych składek, a zatem nie jest dłużnikiem ZUS. Tylko nie wywiązanie się przez płatnika z układu ratalnego, którego konsekwencją byłoby rozwiązanie umowy o rozłożenie na raty, nie zapłacone w terminie wynikającym z harmonogramu składki stają się zadłużeniem płatnika.

Płatnik do dnia wydania zaskarżonych decyzji, wywiązywał się prawidłowo z zawartych umów o rozłożenie należności składkowych na raty za okres od listopada 2020 roku do maja 2021 roku, co w konsekwencji traktowane jest na równi z opłaceniem składek w terminie na gruncie ustawy systemowej. Dlatego nie można kwalifikować skutków zawarcia umowy stosownie do art. 29 ust. 1 ustawy systemowej w zakresie należności jako istniejących zaległości, jak chce ZUS. Zawarcie umowy o rozłożenie zaległości składkowych na raty powoduje skutek w postaci braku możliwości ujęcia tych należności w kategoriach zaległości składkowych, w okresie wywiązywania się płatnika z postanowień tej umowy. Dopiero gdy dłużnik nie spłaci w terminie ustalonych przez ZUS rat, pozostała kwota staje się natychmiast wymagalna wraz z odsetkami za zwłokę naliczonymi na zasadach określonych w przepisach ustawy Ordynacja podatkowa.

Tym samym brak było podstaw do ustalenia przez ZUS, że skarżąca jest dłużnikiem ZUS z tytułu nieopłaconych składek za okres od listopada 2020 roku do maja 2021 roku na dzień wydania zaskarżonej decyzji. Na ten bowiem dzień płatnik nie miał względem ZUS żadnych zaległości, wobec odroczenia terminu ich płatności w umowie ratalnej oraz spłacania w ustalonych umową terminach i wysokości.

Mimo zatem, że płatnik składek nie opłacił należnych składek za okres od listopada 2020 roku do maja 2021 roku według zasad wynikających z przepisów ustawy systemowej, do czego był zobowiązany zgodnie z art. 46 ustawy systemowej, to zawarcie umowy o rozłożenie tych zaległości na raty w trybie art. 29 ust 1 ustawy systemowej powoduje, że uległ zmianie termin płatności tych składek wynikający z art. 46 ustawy systemowej na ten wynikający z harmonogramu spłat.

Zawarcie umowy ratalnej - wbrew stanowisku ZUS - wyklucza zatem możliwość ustanowienia zabezpieczenia hipotecznego na podstawie art. 26 ust 3 ustawy systemowej. Hipoteka przymusowa przysługuje ZUS dla zabezpieczenia **należności z tytułu składek**.

Podstawą ustanowienia hipoteki przymusowej jest doręczona decyzja o określeniu wysokości należności z tytułu składek, o odpowiedzialności osoby trzeciej lub o odpowiedzialności następcy prawnego. Z kolei należność z tytułu składek określa się wówczas, jeżeli płatnik nie wywiązuje się z obowiązku składkowego wynikającego z art. 46 ustawy systemowej, a zatem gdy ma zaległości składkowe. Zawarcie umowy o rozłożeniu należności na raty zgodnie z art. 29 ust 1 ustawy systemowej – jak wyżej podniesiono – powoduje zmianę terminu płatności składek, co oznacza, że osoba spłacająca składki zgodnie z przyjętym systemem ratalnym, nie ma zaległości składkowych. Brak zaległości składkowych wyklucza zaś prowadzenie egzekucji zarówno sądowej jak i administracyjnej.

Powyższe dotyczy także ustawowego prawa zastawu. Zgodnie z art. 27 ust 1 ustawy systemowej **należności z tytułu składek** są zabezpieczone ustawowym prawem zastawu na wszystkich będących własnością **dłużnika** oraz stanowiących współwłasność łączną dłużnika i jego małżonka rzeczach ruchomych oraz zbywalnych prawach majątkowych. Do zastawu, o którym mowa w ust. 1, stosuje się odpowiednio przepisy ustawy - Ordynacja podatkowa, dotyczące zastawów skarbowych (art. 27 ust 2 ustawy systemowej).

Na marginesie należy przypomnieć organowi rentowemu, że w § 5 każdej z zawartych z płatnikiem umów ratalnych ZUS zobowiązał się do niewszczyniania i niewznawiania postępowań egzekucyjnych przez okres obowiązywania umowy w stosunku do należności z tytułu składek objętych umowami.

Biorąc powyższe pod uwagę Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴§2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję i stwierdził, że płatnik nie jest dłużnikiem ZUS z tytułu składek za okres od listopada 2020 roku do maja 2021 roku na dzień wydania zaskarżonej decyzji tj. 7 kwietnia 2022 roku. Na dzień wydania zaskarżonej decyzji płatnik nie miał zaległości składkowych za okres od listopada 2020 roku do maja 2021 roku, gdyż uiszczał w/w składki na rzecz ZUS w terminach i wysokości wynikającej z harmonogramu spłat.